

17. Туристична діяльність в Україні у 2011, 2012, 2014 роках / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
18. Туристичні потоки / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
19. Україна: конкуренція в світовій економіці. Стратегії успіху / Агентство США з міжнародного розвитку USAID UKRANE. – Київ, 2005 – 172 с.
20. Travel & Tourism Economic Impact 2012 Ukraine / World Travel & Tourism Council. – London, 2012. – 24 p.
21. Travel & Tourism Economic Impact 2014 Ukraine / World Travel & Tourism Council. – London, 2014. – 22 p.
22. Travel & Tourism 2014 / World Travel & Tourism Council. – London, 2014. – 44 p.
23. Travel & Tourism Economic Impact 2015 Ukraine / World Travel & Tourism Council. – London, 2015. – 24 p.

Папн В. В.

Мукачевський державний університет

РАЗВИТИЕ СФЕРЫ ТУРИЗМА В КОНТЕКСТЕ ЕВРОИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В УКРАИНЕ

Резюме

В статье проанализировано современное состояние туристической сферы Украины. Проведен сравнительный анализ вклада туристической сферы в экономику Украины и ее ближайших соседей (Польша, Чешской Республики, Венгрии). Обобщены особенности развития сферы туризма в Украине в контексте евроинтеграции. Выделены основные проблемы и направления дальнейшего развития туризма в Украине в условиях активизации евроинтеграционных процессов. Приведены пути преодоления негативных тенденций развития туристической сферы Украины.

Ключевые слова: туризм, туристическая сфера, туристические потоки, евроинтеграция.

Papp V. V.

Mukachevo State University

DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES IN UKRAINE

Summary

The article analyzes the current state of tourism industry in Ukraine. A comparative analysis of the contribution of the tourism sector in the Ukrainian economy and its closest neighbors (Poland, the Czech Republic, Hungary) is made. The features of development of sphere of tourism in Ukraine in context of European integration were summerized. The main problems and directions of further development of tourism in Ukraine in the framework of reinforced European integration processes are pointed out. It also provides ways to overcome negative tendencies of development of tourist sphere of Ukraine.

Keywords: tourism, tourist industry, tourist flows, European integration.

УДК 330.142.4

Паршина М. Ю.

Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ЗА ІНТЕГРАЛЬНИМ ІНДЕКСОМ

Зазначено необхідність комплексного аналізу ефективності використання потенціалу регіонів України. Сформовано структуру інтегрального індексу ефективності використання потенціалу регіону. Запропонований інтегральний індекс покладено в основу розробки науково-методичного підходу до комплексного аналізу ефективності використання потенціалу регіонів України. Представлено концептуальну модель комплексного аналізу ефективності використання потенціалу регіонів України. Концептуальна модель поєднує три основних блока: інформаційний, розрахунковий та аналітичний. Проведені дослідження дозволили сформулювати групи регіонів та визначити регіони з низьким, середнім та високим рівнем ефективності використання потенціалу.

Ключові слова: потенціал регіону, ефективність використання потенціалу, оцінка, методичний підхід, групи регіонів.

Постановка проблеми. Основою ефективного розвитку регіональної економіки є створення відповідних умов реалізації потенціалу на рівні кожного регіону. Забезпечити такі умови неможливо без кількісного визначення ефективності процесів використання потенціалу, що потребує розробки методичного підходу, формування комплексної

системи індикаторів з метою отримання адекватної оцінки, проведення аналізу та виявлення тенденцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні у всьому світі з метою прийняття управлінських рішень значна увага приділяється розробкам різних систем аналітично-інформаційного

забезпечення. В основу цих систем покладено формування інформаційних баз з відповідною статистичною інформацією та відповідними розрахунками різних індексів та показників. Зокрема, для виміру ступеня інноваційного розвитку економіки у світі поряд з індикаторами М. Портера використовують наступні показники: обсяги і темпи виробництва продукції залежно від розміру доданої вартості, обсяги товарообігу, зокрема експорту та імпорту, тощо [1, с. 22].

Відомі також комплексні розробки міжнародних організацій. Зокрема, центром аналізу технологічної політики Технологічного інституту Джорджії (США) для порівняння економік світу запропоновано технологічні індикатори. Зокрема, автором роботи [1, с. 24] у згрупованому вигляді представлені основні індикатори рейтингу High Tech Indicators. Слід зазначити, що значну сукупність індикаторів згруповано до основних п'яти груп, за допомогою яких можна надати оцінку національній орієнтації на технологічну конкурентоспроможність; соціально-економічній інфраструктурі; технологічній інфраструктурі; технологічній позиції та виробничому потенціалу.

Департаментом економічного та соціального розвитку Секретаріату ООН також запропоновані комплексні індекси. Відзначимо, що особливість запропонованого індексу суспільства знань (IKS) полягає в тому, що цей індекс є узагальнюючим системним показником, який об'єднує три групи факторів: активи, сукупні фактори, що сприяють розвитку суспільства знань, та фактори, що стримують цей розвиток. При цьому активи представлені оцінкою показників, що характеризують розвиток і якість людського потенціалу [2].

Узагальнюючий підхід до оцінки інноваційного потенціалу та його реалізації країною запропоновано Європейським інститутом ділового адміністрування INSEAD [3]. Вченими запропоновано Глобальний інноваційний індекс (ГІІ), який складається з двох субіндексів: «Інноваційні ресурси» та «Інноваційні результати». Розрахунки Глобального інноваційного індексу виконані на основі 81 показника [3].

Аналіз національних статистичних звітів свідчить про обмеженість інформації, мається на увазі відсутність системних показників та індикаторів, за допомогою яких можна було б проаналізувати потенціал кожного регіону та оцінити ефективність використання потенціалу регіонів та країни в цілому.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Розробка науково-методичного підходу до проведення системного, комплексного аналізу ефективності використання потенціалу залишається актуальним завданням та потребує подальших наукових досліджень.

Мета статті полягає у розробці методичного підходу до комплексного аналізу ефективності використання потенціалу регіонів України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз ефективності використання потенціалу регіонів України передбачає створення системи індикаторів. Вважаємо доцільним при вирішенні поставленої задачі залучення як іноземного досвіду, так і особливостей національної системи статистичних матеріалів.

Виробничий потенціал за міжнародною методикою визначають на основі наступних індикаторів: якість місцевих постачальників, розвиток виробничого процесу, привабливість національного ринку для закордонних учасників, продуктивність праці, обсяг виробництва електроніки, додана вартість обробної промисловості, додана вартість у сфері послуг [1, с. 24].

У роботі [4, с. 111–120] нами запропоновано комплексний підхід до оцінки ефективності використання потенціалу регіону, який передбачає відповідну послідовність дій з формуванням системи показників, яка відобразить комплексність системного дослідження. Було систематизовано групи показників для оцінки економічної ефективності використання потенціалу регіону у відповідності з цільовими установками процесу оцінки, зокрема: оцінки загального рівня за узагальнюючими показниками; оцінки за показниками живої праці; оцінки за показниками здійсненої праці (минулої праці) та оцінки за показниками інвестиційної діяльності. Ґрунтуючись на запропонованому підході, сформуємо структуру інтегрального індексу ефективності використання потенціалу регіону (рис. 1). Передбачено здійснення розрахунків індексів трьох груп показників. За кожною групою показників розраховується субіндекс як просте середнє з індексів показників відповідної групи. Розрахунок інтегрального індексу ефективності використання потенціалу регіону пропонується визначити сумуванням субіндексів живої праці, минулої праці та інвестиційної діяльності.

Запропонований інтегральний індекс покладено в основу розробки науково-методичного підходу до комплексного аналізу ефективності використання потенціалу регіонів України.

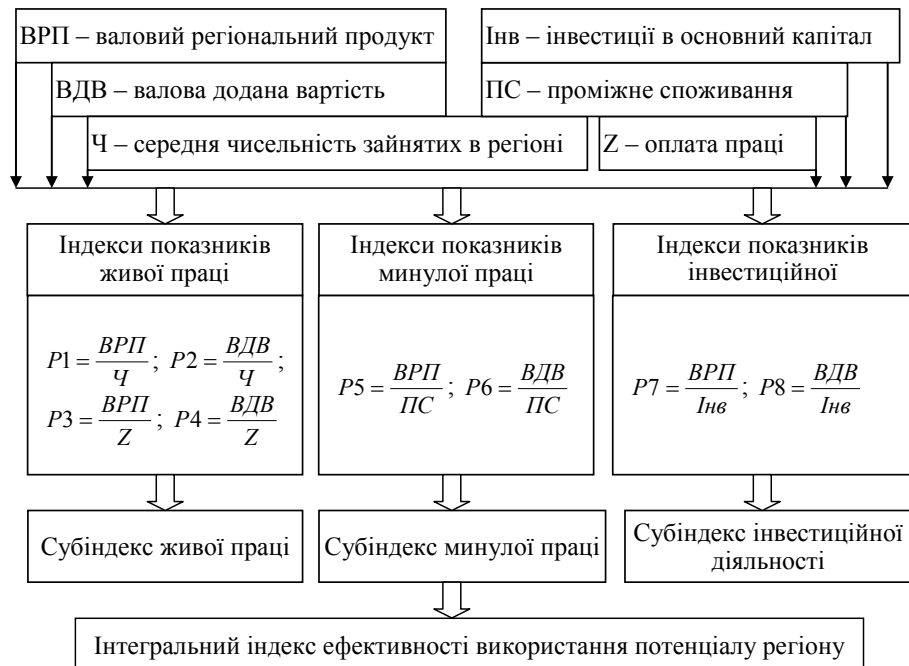

Рис. 1. Структура інтегрального індексу ефективності використання потенціалу регіону

На рис. 2 представлено концептуальну модель комплексного аналізу ефективності використання потенціалу регіонів України. Концептуальна модель поєднує три основних блока: інформаційний, розрахунковий та аналітичний.

До ключових задач інформаційного блоку віднесено визначення мети досліджень та формування інформаційної бази даних за регіонами України. Інформаційну базу сформовано за період з 2003 по 2013 р. Розрахунковий блок передбачає здійснення сукупності розрахунків, зокрема за індексами живої праці, минулої праці та інвестиційної діяльності. Нормування показників з використанням методу нормування відносно «розмаху варіації» [5, с. 111]. Результат розрахункового блоку – інтегральні індекси ефективності використання потенціалу за регіонами України в динаміці.

Аналітичним блоком передбачено формування груп регіонів за кількісним значенням інтеграль-

Таблиця 1

Результати досліджень за субіндексом живої праці

Рівень стабільності процесів використання потенціалу		
Низький	Середній	Високий
Житомирська, Закарпатська, Івано-Франківська, Київська, Кіровоградська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Хмельницька, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області, м. Севастополь	АР Крим, Вінницька, Волинська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська області	Запорізька, Луганська, Харківська області

ного індексу ефективності використання потенціалу та за показником стабільності процесів використання потенціалу. В основу кількісної оцінки стабільності процесів використання потенціалу покладено визначення коефіцієнтів варіації [6].

Результати досліджень за субіндексом живої праці свідчать про загальний низький рівень ефективності використання потенціалу, при цьому значна кількість регіонів взагалі характеризується низьким рівнем стабільності цих процесів (табл. 1). Високий рівень ефективності використання потенціалу за субіндексом живої праці спостерігається тільки у м. Київ та середній рівень – у Дніпропетровському та Донецькому регіонах.

За субіндексом інвестиційної діяльності основна частина регіонів України розподілена на дві групи: із середнім та високим рівнями ефективності використання потенціалу (табл. 2). З низьким рівнем ефективності використання потенціалу залишаються Київська область та АР Крим. За субіндексом минулої праці маємо наступне угруповання регіонів (табл. 3). Низький рівень ефективності використання потенціалу за субіндексом минулої праці спостерігається у Запорізькій, Луганській, Дніпропетровській, Донецькій, Полтавській, Черкаській та Київській областях. Волинська та Івано-Франківська області мають середній рівень ефективності використання потенціалу із середнім рівнем стабільності процесів, що досліджуються.

На рис. 3 за результатами проведених комплексних досліджень з визначеннями інтегральних індексів ефективності використання потенціалу за регіонами України сформовано матрицю «Ефективність використання потенціалу – Стабільність процесів використання потенціалу». Позначення на матриці: «В» – високий рівень, «Ср» – середній рівень та «Н» – низький рівень, відображу-

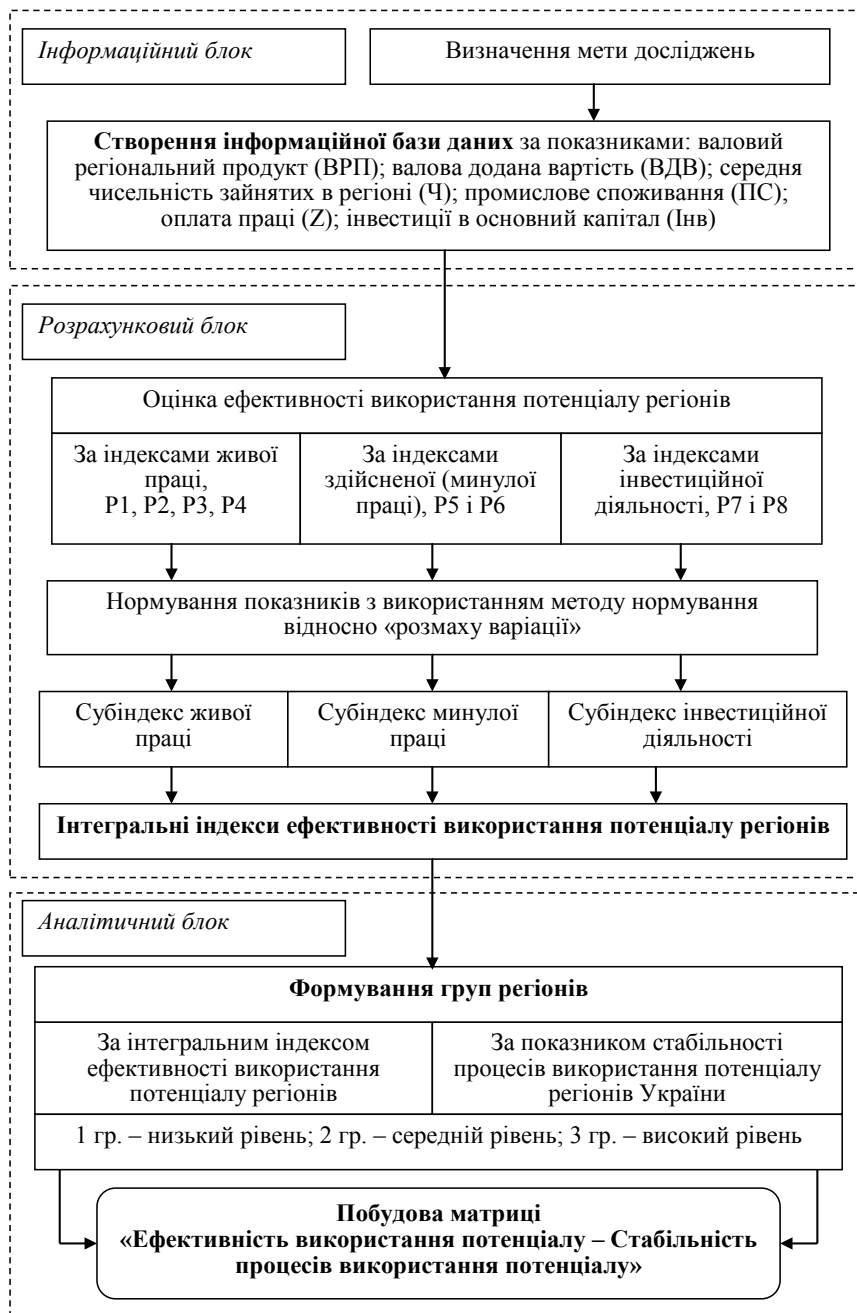
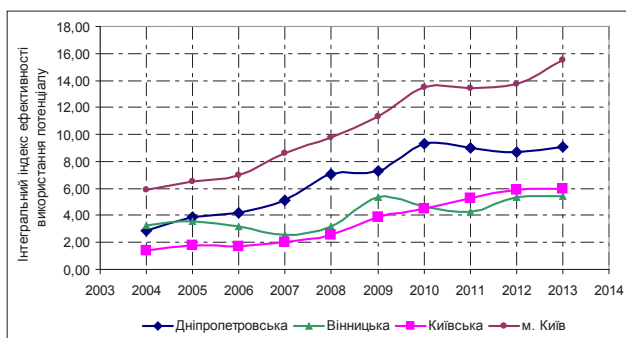

Рис. 2. Концептуальна модель комплексного аналізу ефективності використання потенціалу регіонів України

Таблиця 2

Результати досліджень за субіндексом інвестиційної діяльності

Рівень ефективності використання потенціалу	
Середній	Високий
Вінницька, Волинська, Івано-Франківська, Кіровоградська, Луганська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Полтавська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька області, м. Київ, м. Севастополь	Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Сумська, Харківська, Херсонська, Черкаська, Чернігівська області

Таблиця 3

Результати досліджень за субіндексом минулої праці

Рівень ефективності використання потенціалу		
Низький	Середній	Високий
Київська область	АР Крим, Вінницька, Житомирська, Закарпатська, Кіровоградська, Львівська, Миколаївська, Одеська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Хмельницька, Чернігівська області	Чернівецька область, м. Київ, м. Севастополь

Рис. 4. Динаміка зміни ефективності використання потенціалу за інтегральним індексом

ють розподілення регіонів України на відповідні групи за ефективністю використання потенціалу та стабільністю процесів використання потенціалу. Виконані системні дослідження дозволяють констатувати, що значна кількість регіонів України за інтегральним індексом ефективності використання потенціалу характеризується низьким рівнем. Ситуація, безумовно, може бути зміненою за наявності дієвих економічних механізмів, які дозволять підвищити рівень використання потенціалу та підвищити стабільність цих процесів.

На рис. 4 у графічному вигляді надано динаміку ефективності використання потенціалу на прикладі окремих представників груп.

Отримані результати демонструють у графічному вигляді динаміку зростання ефективності використання потенціалу.

Висновки. Запропонований науково-методичний підхід до аналізу ефективності використання потенціалу регіонів України дозволяє здійснити оцінку ефективності використання потенціалу на системному рівні, визначити групи регіонів за рівнями з урахуванням стабільності процесів використання потенціалу.

Використання запропонованого науково-методичного підходу дозволяє сформулювати рішення, спрямовані на підвищення ефективності використання потенціалу регіонів України.

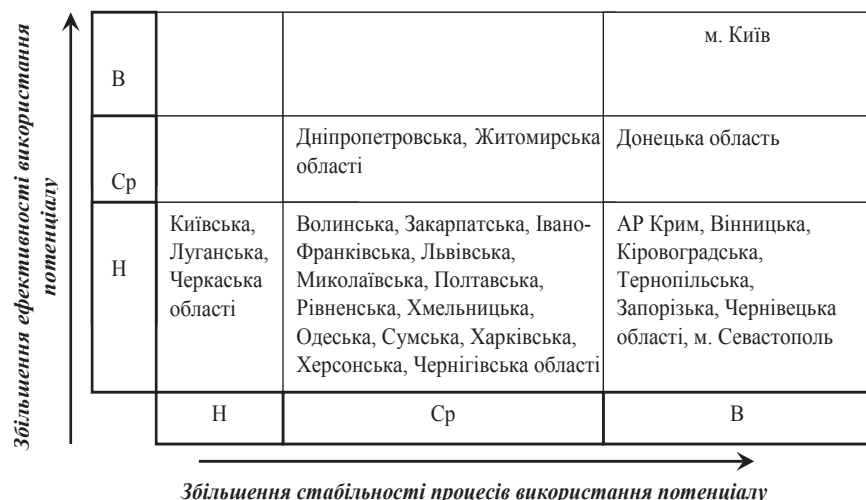

Рис. 3. Матриця «Ефективність використання потенціалу – Стабільність процесів використання потенціалу»

Список літератури:

1. Ладиченко К.І. Індикатори оцінки інноваційного потенціалу національної економіки / К.І. Ладиченко // Науковий вісник Буковинського державного фінансово-економічного університету. Економічні науки : збірник наукових праць. – Чернівці : БДФЕУ, 2015. – Вип. 28. – Ч. 3. – С. 22–27.
2. Understanding Knowledge Societies in Twenty Questions and Answers with the Index of Knowledge Societies, 2005. N/Y/ Department of Economic and Social Affairs of UN. 178 p. [pdf] Available at: [http://unpan1.un.org/intra-doc/groups/public/documents/un/unpan\(\)20643.pdf](http://unpan1.un.org/intra-doc/groups/public/documents/un/unpan()20643.pdf).
3. INSEAD [online] Available at: <http://www.globalinnovationindex.org/gii/>
4. Паршина М.Ю. Комплексний підхід до оцінки ефективності використання потенціалу регіону / М.Ю. Паршина // Економічний простір : збірник наукових праць. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2015. – № 95. – С. 111–120.
5. Харазішвілі Ю.М. Проблеми інтегрального оцінювання та стратегічні пріоритети інноваційного розвитку / Ю.М. Харазішвілі, Є.В. Дронь // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. – Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я.І., 2015. – Вип. 10. – С. 109–115.
6. Замков О.О. Математические методы в экономике : [учебник] / [О.О. Замков, А.В. Толстопятенко, Ю.Н. Черемных]. – М. : Дело и сервис. – 2001. – 368 с.

Паршина М. Ю.

Приднепровская государственная академия строительства и архитектуры

КОМПЛЕКСНЫЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНОВ УКРАИНЫ ПО ИНТЕГРАЛЬНОМУ ИНДЕКСУ

Резюме

Отмечена необходимость комплексного анализа эффективности использования потенциала регионов Украины. Сформирована структура интегрального индекса эффективности использования потенциала региона. Предложенный интегральный индекс положен в основу разработки научно-методического подхода по комплексному анализу эффективности использования потенциала регионов Украины. Представлена концептуальная модель комплексного анализа эффективности использования потенциала регионов Украины. Концептуальная модель состоит из трех основных блоков: информационного, расчетного и аналитического. Проведенные исследования позволили сформировать группы регионов и определить регионы с низким, средним и высоким уровнем эффективности использования потенциала.

Ключевые слова: потенциал региона, эффективность использования потенциала, оценка, методический подход, группы регионов.

Parshyna M. Yu.

Academy of Civil Engineering and Architecture

COMPLEX ANALYSIS OF EFFICIENCY OF THE UKRAINE REGIONS POTENTIAL USE BY INTEGRAL INDEX

Summary

The necessity of complex analysis of efficiency of Ukraine regions potential use has been marked. The structure of integral index of efficiency of the region potential use has been formed. The offered integral index has been fixed in the basis of development of scientific and methodical approach for the complex analysis of efficiency of the Ukraine regions potential use. The conceptual model for complex analysis of efficiency of the Ukraine regions potential use has been presented. Conceptual model consists of three following basic blocks: the informative, the calculative and the analytical. Conducted researches allow to form the groups of regions and define regions with the low, middle and high level of efficiency of the potential use.

Keywords: potential of region, efficiency of the potential use, estimation, methodical approach, groups of regions.